

Een terugblik op 1969.

Aan het eind van een jaar maak ik altijd zo'n beetje de balans op van de gebeurtenissen in de loop van dat jaar en dan in het bijzonder op ornithologisch en natuurbeschermings gebied, vooral wanneer het de A.W.-duinen betreft. Maar nu ik terug kijk op 1969 en mij beperk tot de A.W.-duinen komt dat jaar er bijzonder slecht af.

Als negatieve gebeurtenis noem ik de vergiftiging van de Rijn met endosulfan waaraan vele duizenden vissen gestorven zijn. Maar de neverwerking van deze vergiftiging is zeker zo erg, want na het bekend worden van de vergiftiging werd de rivierwatertoevoer naar de infiltratiegebieden stop gezet en de gevolgen hiervan waren rampzalig.

De watertoevoer stopte op 23 juni en mocht op 7 juli weer hervat worden. Grote delen van de infiltratiegebieden waren toen al uitgedroogd en op een aantal plaatsen was nog een beperkte hoeveelheid water aanwezig in enige poelen en toevoersloten. Op deze plaatsen was een grote konsentratie van allerlei watervogels met hun jongen, vooral eendachtigen en in het bijzonder kuifeenden. Als de watertoevoer inderdaad ook hervat was op 7 juli dan waren zeer waarschijnlijk de laatste poelen en toevoersloten niet geheel uitgedroogd. Helaas besloot de direktie van de G.W. Amsterdam om juist in het eendenrijkste gebied (le infiltratie geb.) de watertoevoer nog enige weken uit te stellen en eerst de infiltratiegeulen van de sliblaag te ontdoen. Dit had tot gevolg dat nu het gehele gebied uitdroogde, waardoor nog eens vele honderden eenden de dood vonden, ook werd nog een groot deel van de nog niet uitgekomen nesten door de schuivende bulldozers platgereden of bedolven onder het zand.

Bij onze eendentelling van 27 t/m 30 mei telden we \pm 609 paar kuifeenden en als we nu aannemen dat het gemiddeld aantal pulli per paar \pm 6.4 is (dit is het gemidd. van 1967), dan zouden bijna 3900 pulli aanwezig moeten zijn. Doordat er buiten de infiltratie-geulen ook nog vrij veel kanalen zijn, waar de waterstand ongeveer normaal is gebleven konden een aantal kuifeenden-pulli de dood ontlopen door hier hun toevlucht te nemen. Nadat het waterpeil in het gehele gebied weer normaal was is er een schatting gemaakt van het aantal nog levende kuifeend-pulli en dit viel nog mee want \pm 1500 pulli hadden alle ellende overleefd. Toch betekent dit dat zo'n 2400 pulli en eieren van de kuifeend verloren zijn gegaan.

Hierbij komen dan nog enige honderden pulli van Tafeleend, Meerkoet, Waterhoen en Kokmeeuw. Samenvattend kan gezegd worden dat \pm 3000 waterwild en kokmeeuw-pulli omgekomen zijn door de Rijnvergiftiging en bijkomende gevolgen en werkzaamheden in de A.W. duinen.

Nog een nare gebeurtenis die met bovenstaande gebeurtenis samenviel is de volledige vernieling van de oude renbaan. Dit was ongeveer honderd jaar geleden een nog in gebruik zijnde paarden-renbaan, die later in verval en begroeid is geraakt. Deze niet geheel natuurlijke duinvallei werd na de infiltratie met rivierwater gebruikt als overlaat in tijden van teveel water. Hierdoor was een ideale biotoop ontstaan voor waterwild, het was namelijk de enige grote oppervlakte water met begroeiing in het water zoals duindoorns, kruipwilg, berken, vlicren en mel-doorns.

In de loop der jaren is een groot deel van de bestaande begroeiing afgeslorven, doch op de ondiepe plaatsen en op enige eilandjes is vooral de kruipwilg enorm gaan groeien zodat zich een dichte begroeiing vormde in het water, wat nog aangevuld werd met vele kruidachtigen zoals bitterzoet, watermunt, wolfspoot, wilgenroosje en enig riet. Dit terrein werd een ideale broedplaats voor vele tientallen Kuif-, Tafel-, Wilde- en Slob-eenden, Wintertalingen, Meerkoeten en Waterhoentjes. Het was vele jaren de enige en later de grootste broedplaats voor de Dodaars (\pm 7 paar); de enige broedplaats voor de Geoorde Fuut (al 3x 1 paar) met een kans op uitbreiding hiervan want er werden meerdere ad. eks. gezien; en sinds enige jaren de broedplaats van enige duizenden Kokmeeuwen. Ook werd de vestiging van Kroon- en/of Krakeend de komende jaren tegemoet gezien en bij uitbreiding van het riet de vestiging van Waterral en Kleins Karakiet.

In de ruitijd was het een ideaal rustgebied voor vele honderden Meerkoeten en Eenden, doordat zij in hun weerloze toestand nog een flinke beschutting hadden in het water. En in de trektijd, vooral als de waterstand dan wat verlaagd werd, was de renbaan een eldorado voor vele honderden zangertjes en steltlopers omdat zij hier voedsel en dekking in overvloed hadden. Al dit moois is echter in enige dagen tijd door een drietal bulldozers zonder pek naar een klein gedeelte te sparen veranderd in een grote kale vlakte met enige bulten zand in het midden. Met al deze werkzaamheden heeft de renbaan alle aantrekkelijkheid voor vogels verloren en het is misschien alleen de Kokmeeuw die zich hier nog wil vestigen op de eilandjes. Alle leuke soorten zoals Dodaars, Geoorde Fuut, de vele eenden,

Meerkoeten en Waterhoentjes en de eventuele vestiging van Kroon-en/of Krakeend, Waterral en Kleine Karekiet zijn verdwenen, misschien wel voorgoed.

Het is voor mij dan ook nog steeds een raadsel waar deze vernieling voor gediend heeft, want enig voordeel voor de waterwinning is naar mijn mening niet aanwezig. De renbaan was altijd de enige plaats waar de natuur zijn gang kon gaan, zonder schade voor de waterwinning en daardoor was een uniek terreintje ontstaan wat enig in zijn soort was. De vernieling moet dan ook als een groot verlies voor de vogels in de A.W. duinen beschouwd worden.

Verdere negatieve gebeurtenissen waren: het kapot schieten van een nest met 5 jonge Torenvalken. Dit is helaas nog steeds een jaarlijks gebeuren en er wordt vrijwel niets aan gedaan.

Het vorig jaar werden de oevers van het Witteveldkanaal beschoeid, evenals de oevers van enige geulen. Hiermede gingen enige mooie oeverzwaluwkolonie's verloren want de afkabbelende oevers boden ieder jaar weer nieuwe broedgelegenheden voor deze aardige zwaluwtjes.

Al vele jaren worden flinke stroken bos gekapt ten behoeve van de kanaalverbredingen, ook in 1969 ging dit door en in totaal zijn al enige tientallen ha. bos gekapt. Dit is een vrij grote aanslag op het toch al niet te grote bosbestand in de A.W. duinen.

Bovendien zijn een aantal plannenmakers op de ongelukkige gedachte gekomen om twee auto-wegen aan te leggen door en vlak langs de A.W. duinen. (zie ook blz.15) Met de aanleg van deze wegen zouden grote stukken oud bos gekapt moeten worden. In het zuidhollandse gedeelte van de A.W. duinen heeft men reeds voor deze toekomstige weg de enige aldaar aanwezige strook bos gekapt. Hopelijk blijft het hierbij en worden de plannen zodanig gewijzigd dat er geen bos meer hoeft te sneuvelen voor deze overigens onnodige wegen.

De volgende negatieve gebeurtenis is het aan het eind van 1969 begonnen en in 1970 voortgezette uitdunnen van enige stukken loofbos. Dit wordt op zo een radicale manier gedaan dat ook alle ondergroei verwijderd wordt, waar ik overigens het nut niet van zie. Wat na deze hakkerij overblijft is een kaal en tochtig bos zonder ondergroei waar geen vogel meer een broedgelegenheid kan vinden. Jammer want hier zaten altijd veel nachtegalen, zwartkopjes, roodborsten, winterkoninkjes, heggemussen en vele zanglijsters en merels.

Hierma volgen enige positieve gebeurtenissen:

Het eerste broedgeval van de Zwarte Mees (reeds genoemd in de Fitis). Het eveneens eerste broedgeval van de Barmsijs (werd door H.Niesen gevonden). Al enige jaren hoopten wij op een broedgeval, dit werd nu een feit en het ziet er naar uit dat de Barmsijs zich de komende jaren verder zal uitbreiden.

Een eveneens positieve gebeurtenis was de hernieuwde vestiging van de Grauwe Kiekendief, een voor ons nieuwe soort in de A.W.duinen. Reeds twee jaar hield zich een ♂ Gr.Kiek op in het terrein, doch in 1969 was het dan zover. Het ♀ legde 4 eieren, hier kwamen 3 van uit (1 stinkei), van deze drie vlogen twee jongen met succes uit. Dit succes is voor een groot deel te danken aan een verscherpte bewaking door het duinpersoneel hetgeen helaas noodzakelijk was om het nest te beschermen tegen al te nieuwsgierigen (vogelaars?). Het ergste was wel het feit dat iemand uit wraak omdat hij bij de Grauwe Kiekendief weggestuurd werd, het nu niet meer nodig vond om dit broedgeval geheim te houden. Integendeel, hij vertelde het zelfs nu aan Jan en Allenan, wat de veiligheid van het broedsel niet bepaald ten goed kwam.

H.Vader

Duvenvoordestraat 5, Haarlem.